

**Åmåls
Kommun**

Handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor

2022–2026

Beslutat av: Kommunfullmäktige

Datum: Den 13 december 2022, § 212, dnr 2022–00283

Dokumentets giltighet: År 2022–2026

Dokumentet gäller för: Kommunstyrelsen, nämnder
samt deras förvaltningar och verksamheter

Dokumentansvarig: Räddningstjänsten

Strategi

Program

Plan

Policy

Riktlinjer

Regler

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
2. Beskrivning av kommunen	4
3. Styrning av skydd mot olyckor.....	4
4. Risker	5
4.1 Övergripande risker	5
4.2 Brand i byggnad	5
4.3 Brand utomhus	5
4.4 Trafikolycka.....	5
4.5 Olycka med farliga ämnen.....	5
4.6 Naturolycka	6
4.7 Drunkning	6
5. Värdering	7
6. Mål	8
6.1 Riket	8
6.2 Kommunen	8
6.3 Åmåls kommuns säkerhetspolicy.....	8
6.4 Räddningstjänstens övergripande verksamhetsmål	8
7. Förebyggande förmåga och verksamhet	9
7.1 Tillsyn.....	9
7.2 Stöd till den enskilde.....	9
7.3 Rengöring och brandskyddskontroll	10
7.4 Övriga förebyggande åtgärder	10
8. Räddningstjänstens förmåga och verksamhet.....	11
8.1 Övergripande beskrivning	11
8.1.1 Tillgång till egna resurser	12
8.1.2 Tillgång till resurser i samverkan med andra kommuner	12
8.1.3 Alarmering av räddningstjänsten.....	12
8.1.4 Brandvattenförsörjning.....	13

8.1.5 Responstid	13
8.1.6 Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsande åtgärder	13
8.1.7 Samverkan med andra aktörer.....	14
8.1.8 Varning och information till allmänheten	14
8.2 Beskrivning av förmåga per olyckstyp	14
8.2.1 Brand i byggnad	14
8.2.2 Brand utomhus.....	15
8.2.3 Trafikolycka	15
8.2.4 Olycka med farliga ämnen.....	15
8.2.5 Naturolycka.....	16
8.3 Räddningstjänstens förmåga (under normala omständigheter)	17
8.4 Ledning av räddningstjänst	18
8.5 Samtida och omfattande räddningsinsatser	18
8.6 Räddningstjänst under höjd beredskap	18
9. Uppföljning, utvärdering och lärande	19
Bilaga A Kommunalt vatten, Vätern.....	20
Bilaga B Dokumentförteckning	22

1. Inledning

I enlighet med Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor ska kommunen upprätta ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och för räddningstjänst. Detta handlingsprogram omfattar båda delar.

Handlingsprogrammet ska beskriva mål för arbetet med skydd mot olyckor samt ta upp risker för olyckor som kan föranleda räddningsinsats (t ex bränder, trafikolyckor, naturhändelser). Detta dokument är det lokala styrdokumentet för räddningstjänstens verksamhet i Åmåls kommun.

Handlingsprogram ska antas av kommunfullmäktige för varje ny mandatperiod. Detta hindrar dock inte kommunfullmäktige från att under löpande mandatperiod ge befogenheter att ändra och ge närmare riktlinjer för hur handlingsprogrammet ska tillämpas.

Åmåls räddningstjänst skriver ett handlingsprogram som avgränsas till sådana olyckor som kan föranleda räddningsinsats. Lagen innehåller bestämmelser om de åtgärder som den enskilde, staten och kommunerna ska vidta till skydd mot olyckor. I lagen anges övergripande nationella mål som ska kompletteras med lokala mål för verksamheten.

Handlingsprogrammet redovisar även den skadeavhjälpande verksamhetens organisation och förmåga att avhjälpa olyckor samt vilka mål som finns antagna för verksamheten.

Underlaget till handlingsprogrammet är bland annat kommunens risk- och sårbarhetsanalys, statistik från räddningstjänstens insatser samt statistik från räddningstjänstens förebyggande arbete.

2. Beskrivning av kommunen

Åmål ligger i Dalsland där Vänern sträcker sig nästan ända in i stadens centrum och gästhamnen ligger ett stenkast från torget. Tillsammans med 48 andra kommuner bildar Åmål Västra Götalands län. Åmål är beläget i norra delen av länet och gränsar där till Värmland. Åmåls kommun bildades den 1 januari 1971 genom en sammanslagning av Åmåls stad och Tössbo kommun. Åmål blev stad redan 1643 när Drottning Kristina den 1 april skrev under privilegiebrevet.

På en yta av 481 km² bor det cirka 12 400 personer, varav de flesta i tätorten Åmål. Ytterligare orter i kommunen är i storleksordning Fengersfors, Tösse-Tydje, Fröskog, Ånmskog, Mo och Edsleskog.

Åmål ligger efter Europaväg 45, ungefär 17 mil norr om Göteborg och 7 mil söder om Karlstad. Avståndet till Stockholm är 38 mil och till Oslo är det 19 mil.

3. Styrning av skydd mot olyckor

Kommunstyrelsen utgör räddningsnämnd. I de fall kommunala fastigheter och verksamheter är föremål för myndighetsutövningen fullgörs de av bygg- och miljönämnden för att en jävssituation inte ska uppkomma.

Vid kriser kan kommunens krisledningsnämnd överta ansvar från en eller flera nämnder. Den kommunala krisledningen utgår från den upprättade övergripande krisledningsplanen. Räddningstjänsten har också uppdraget att arbeta med kommunens skyldigheter enligt lag om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544).

4. Risker

4.1 Övergripande risker

I centrala delen av Åmåls stad finns gammal träbebyggelse från 1700-talet som har ett stort kulturellt värde för kommunen. Dessa hus ligger ganska tätt vilket utgör en stor spridningsrisk i händelse av en brand.

Europaväg 45 går genom Åmåls kommun med en hel del tung trafik och transporter av farligt gods. Fler och fler kommuninvånare pendlar till andra kommuner och som medför en högre belastning på trafikmiljön.

Järnvägen mellan Göteborg-Karlstad trafikeras med både gods och persontåg, persontåg med ca 10 avgångar i vardera riktningen samt en stor mängd godståg.

Åmåls kommun har inga anläggningar där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön. Så kallade ”farliga verksamheter” som anges i Lagen (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor, 2 kap. 4 §.

4.2 Brand i byggnad

Bostadsbränder är klart överrepresenterat där bränder i villor är vanligast och står för en tredjedel av byggnadsbränderna i Åmål. Soteld och glömd spis är de vanligaste orsaker till bränder. När det gäller villa så är vanligaste startutrymmen i skorsten, pannrum och i kök, för flerbostadshus är kök och balkong vanligast.

I Åmål inträffar i snitt 14 bränder i byggnad/år.

4.3 Brand utomhus

Kommun har stora arealer av skog som vid brand skulle kunna medföra stora ekonomiska konsekvenser och hot mot bebyggelse. Extra värdefulla skogsområden med naturreservat finns på flera ställen i Åmåls kommun. Stora bränder kan medföra evakuering av invånare och även medföra hälsoproblem på grund av brandröken. Jämfört med grannkommuner som Bengtsfors och Säffle så har Åmål förhållandevis lite bränder utomhus, en bidragande orsak till det är sannolikt att Åmåls geografiska yta är mindre.

4.4 Trafikolycka

Trafikolyckor är relativt vanligt förekommande och dödsolyckor sker så gott som årligen inom kommunens geografiska område. Europaväg 45 är den väg där flest olyckor sker, då den vägen är tyngst trafikerad. I de flesta olyckor är personbilar inblandade. Det är mer sällan tung trafik inblandad i olyckorna, men det sker årligen.

I Åmål sker i snitt 35 trafikolyckor/år.

4.5 Olycka med farliga ämnen

Transporter med farligt gods på väg, järnväg eller till sjöss kan leda till omfattande olyckor. Transporterna passerar flera platser med tätbefolkade områden. Europaväg 45 går strax utanför Åmåls tätort.

I tätorten finns flera bensinstationer, någon som ligger nära bostäder där en händelse kan påverka ett större område. Även brandfarlig gas finns på flera industrier i form av propan i cisterner.

Åmål har inga verksamheter som klassas som farlig verksamhet enligt LSO 2kap 4§.

I Åmål inträffar i snitt fyra olyckor med farligt ämne/år. Oftast rör det sig om mindre läckage av drivmedel.

4.6 Naturolycka

Med naturolycka avses i detta sammanhang natur- och klimatrelaterade olyckor i form av exempelvis översvämning, ras och skred, storm, extrem temperatur samt extrem nederbörd.

Åmåls kommun har flera mindre vattendrag som kan svämma över och som kan medföra trafikdirigering och evakuering av personer. För Vänerns del så tar det längre tid vid en översvämning innan kritiska vattennivåer uppstår, men skulle drabba viktiga funktioner så som pumpstationer, reningsverk, industrier och bostäder.

I Åmål inträffar i snitt fem naturrelaterade olyckor/år, främst är det nedfallna träd och mindre översvämningar.

4.7 Drunkning

Räddningstjänsten agerar på drunkningslarm både på öppet och isbelagt vatten. Drunkningslarm är relativt ovanligt i Åmåls kommun och snittet är 0,5/år.

5. Värdering

Skyddet inom kommunen för de risker som orsakar flest olyckor har värderats och bedömts i stort sett uppfylla målet om ett tillfredsställande och likvärdigt skydd.

Kommunen bedömer att de åtgärder som vidtagits för att förhindra brand gett effekt inom allmänna byggnader som är föremål för räddningstjänstens tillsyn, där riskerna för dessa olyckor bedöms ligga på acceptabla nivåer.

Tillbud som inträffar stannar i regel vid tillbud beroende på begränsande och förebyggande åtgärder.

Jämförs Åmål med andra landsbygdskommuner (40st) så ligger kommunen under snittet vad gäller händelser per 1000 invånare, sett till de senaste åren. Bryter vi ut brand i byggnad och trafikolyckor så sticker det inte ut, nivån ligger under snittet.

Räddningstjänsten har historiskt sett kunnat hantera de olyckor som hänt i kommunen, mycket tack vare samarbete med närliggande kommuner. Det operativa samarbetet har stärkts avsevärt sedan 2020 i och med deltagande i Räddningsregion Bergslagen, där den samlade förmågan skall kunna hantera de risker vi kan förutse.

6. Mål

6.1 Riket

1 kap. 1 § Bestämmelserna i denna lag (Lag 2003:778 om skydd mot olyckor) syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö, ett med hänsyn till de lokala förhållandena, tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

1 kap. 3 § (Lag 2003:778 om skydd mot olyckor) Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

6.2 Kommunen

3 kap. 1 § (Lag 2003:778 om skydd mot olyckor) För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön skall kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.

3 kap. 2 § (Lag 2003:778 om skydd mot olyckor) En kommun skall genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag. Kommunerna skall ta tillvara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för förebyggande verksamhet.

1 kap. 6 § (Lag 2003:778 om skydd mot olyckor) Kommunerna och de statliga myndigheterna som ansvarar för verksamhet enligt denna lag skall samordna verksamheten samt samarbeta med varandra och med andra som berörs.

6.3 Åmåls kommuns säkerhetspolicy

Målet med kommunens säkerhetsarbete är att uppnå en hög säkerhet samt att förebygga och förhindra olyckor och skador på människor, egendom och miljö. Säkerhetsarbetet ska bedrivas med tyngdpunkt på förebyggande aktiviteter.

6.4 Räddningstjänstens övergripande verksamhetsmål

Räddningstjänsten ska verka för skydd mot olyckor – att förebygga och minska sannolikheten för olyckor samt, i händelse av olyckor, minska konsekvenserna av dessa.

Kommunen ska upprätthålla en effektiv utryckningsorganisation med hög teknisk standard och därtill lämplig kompetens.

Räddningstjänsten ska ta miljöhänsyn i verksamheten så att miljöbelastningen blir så liten som möjligt.

7. Förebyggande förmåga och verksamhet

7.1 Tillsyn

Räddningstjänsten utövar tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO 2003:778) och lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE 2010:1011).

Vad som styr hur ofta tillsyn sker på olika objekt baseras på objektets riskbild samt kvalitén på det systematiska brandskyddet. Bedömningen baseras på kommunens erfarenheter från tidigare tillsyner, alkoholtillstånd, brandfarlig vara, erfarenheter från brand- och olycksutredningar samt den överblick över tillsynsobjekten som räddningstjänsten innehar. Tillsyn kan även komma att ske avseende byggnader och anläggningar som inte omfattas av skyldigheten att lämna skriftlig redogörelse. Anläggningar där det finns risk för omfattande personskador vid brand ska prioriteras vid tillsyn. Tillsyn ska även ske gällande andra objekt/områden såsom strandpromenader, hamnar, badplatser etc.

Tillsynsförrättare utses av räddningschefen och ska ha en tydlig arbetsinstruktion för myndighetsutövning inom gällande lagstiftning.

Tillsyner ska i möjligaste mån samordnas med kommunens övriga enheter som utför tillsyn, detta för att förenkla för kommunens verksamhetsutövare. Tillsynsarbetet ska planeras med utgångspunkt från objektserfarenhet, värdering av innehållet i skriftliga redogörelser för brandskyddet samt inträffade händelser.

För verksamheten ska en årlig tillsynsplan upprättas.

För att Åmåls kommun ska kunna tillhandahålla de arbetsuppgifter som specificerats ovan så ska förebyggande verksamheten ha följande tjänster och kompetens att tillgå.

Det ska finnas en funktionssansvarig med lägst kompetensnivå ”tillsyn B” eller motsvarande för det samlade förebyggande arbetet. Denne planerar och leder det förebyggande arbetet.

Personal som genomför tillsyn enligt LSO och enklare objekt enligt LBE, tillsynsförrättare, ska lägst ha kompetensnivå motsvarande ”tillsyn A”, eller kunskaper som räddningschefen bedömer likvärdiga.

Tillsyn på komplicerade objekt enligt LSO och enligt LBE, bör utföras av personal med lägst kompetensnivå motsvarande ”tillsyn B” eller brandingenjör. Dessa tillsynsförrättare ska dessutom ha extra utbildning där så krävs, exempelvis vid tillsyn av bensinstationer eller verksamheter som hanterar explosiv vara.

Brandingenjörskompetens finns att tillgå inom organisationen eller via avtal.

7.2 Stöd till den enskilde

Det primära ansvaret för brandskyddet ligger på ägaren/nyttjanderättshavaren för ett objekt, detta enligt LSO.

För att uppfylla ansvaret måste ägaren/nyttjanderättshavaren bedriva ett systematiskt brandskyddsarbete. Detta arbete ska vara såväl organisatoriskt som byggnadstekniskt. Arbetet ska dokumenteras och en kortfattad sammanställning av dokumentationen ska alltid finnas.

För att hjälpa den enskilde att kunna ta sitt ansvar har kommunen en skyldighet enligt LSO 3 kap 2 §, att genom information, rådgivning och utbildning underlätta för den enskilde att kunna fullgöra denna skyldighet.

Bland annat informerar vi regelbundet, via kommunens sociala media, om hur man förebygger och hanterar olyckor.

7.3 Rengöring och brandskyddskontroll

Kommunerna har alltså ansvar för att de brandförebyggande åtgärderna med rengöring (sotning) och brandskyddskontroll utförs. Genom entreprenadavtal har privat skorstensfejarmästare fått i uppdrag att utföra dessa arbetsuppgifter. Skorstensfejarmästaren verkar inom sotningsdistriktet som utgörs av Åmåls kommun.

Sotningsfristerna, det vill säga uppgift om den längsta tiden mellan respektive sotningstillfälle, är fastställt av kommunfullmäktige och överensstämmer till största delen med MSB:s föreskrifter och allmänna råd, MSBFS 2014:6, om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll.

Viss justering har skett utifrån de förhållanden som råder inom vårt område.

Kommunen får medge dispens att fastighetsägare själv utför rengöringen av den egna anläggningen under förutsättning att det sker på ett betryggande sätt. En särskild ansökningsrutin, med anvisningar om vilka krav som ska uppfyllas, finns. Beslutanderätten om medgivande av dispens för den enskilde fastighetsägaren är delegerad till räddningsschefen.

Räddningstjänsten utför årligen uppföljning med skorstensfejarmästaren.

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

Utbildning är en viktig komponent för att nå målet att den enskilde ska få ökad förmåga att hantera sitt eget olycksförebyggande arbete. Syftet med utbildningar för allmänheten är att därigenom skapa en ökad möjlighet för den enskilde att skydda sig mot olyckor och bränder. En plan finns för att utbilda alla kommunens anställda vart fjärde år i brandskydd och för delar av personalen även HLR.

Kommunen har beslutat att tillståndshantering för brandfarliga och explosiva varor ska hanteras av räddningstjänsten i Åmål.

Räddningstjänsten hanterar och ansvarar för att avtal gällande automatiska brandlarm skrivs och uppdateras med respektive anläggningsägare.

Byggnadsteknisk rådgivning av brandskydd är en viktig del i arbetet. Vid byggsamråd med byggherrar och byggnadsnämnden ska räddningstjänsten delta i så stor utsträckning som möjligt för genomgång av brandskyddsdocumentationer i olika byggprojekt.

Uppgifter till allmänheten om eldningsförbud och brandrisk kan fås hos räddningstjänsten på telefonsvarare eller via kommunens hemsida. Hemsidan ska allmänt vara ett aktivt hjälpmedel för information och som uppdateras regelbundet.

Räddningstjänsten svarar även på remisser angående serveringstillstånd för alkohol, där vi oftast inspekterar lokalerna på plats.

8. Räddningstjänstens förmåga och verksamhet

8.1 Övergripande beskrivning

Staten eller en kommun ansvarar för en räddningsinsats endast om följande kriterier motiverar ett ingripande:

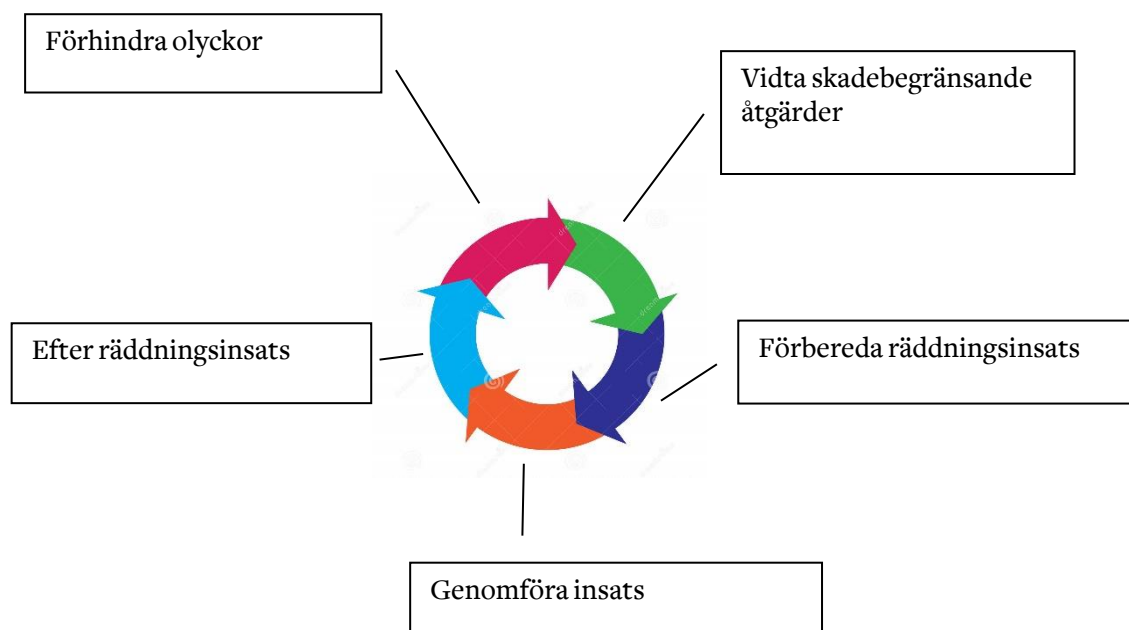
- behovet av ett snabbt ingripande
- det hotade intressets vikt
- kostnaderna för insatsen
- omständigheterna i övrigt

Utöver dessa insatser blir räddningstjänsten utkallad till andra uppdrag som inte alltid räknas som räddningsinsatser. Detta beskrivs mer under ”övriga uppdrag” nedan.

Kommunen ansvarar för räddningstjänsten, förutom den räddningstjänst som definieras som statlig. I 4 kap. 1–6 § LSO anges följande som statlig räddningstjänst:

- Fjällräddningstjänst (Polisen)
- Flygräddningstjänst (Sjöfartsverket)
- Sjöräddningstjänst (Sjöfartsverket)
- Efterforskning av försvunna personer i andra fall (Polisen)
- Miljöräddningstjänst till sjöss (Kustbevakningen)
- Räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen (Länsstyrelsen)

Räddningstjänstens arbete i Åmål utformas med medborgaren i centrum. Bilden nedan ska ses som en beskrivning av tillvägagångssättet där varje rubrik är en delprocess.

Förhindra olyckor

Processteget innebär att man försöker förhindra att olyckan överhuvudtaget uppstår, d.v.s. minska sannolikheten för att olyckor inträffar. Flera aspekter, såsom människors beteende, organisatoriskt arbete (policys, riktlinjer, arbetssätt mm.) samt inbyggd teknisk säkerhet ingår i detta processteg. Åtgärder för att förhindra olyckor ansvarar både medborgaren och kommunen för.

Vidta skadebegränsande åtgärder

Arbetet i detta processteg går ut på att minska konsekvenserna av en olycka genom att i förväg vidta åtgärder för att begränsa skadorna på människor, egendom och miljö om olyckan sker. Arbetet kan bestå av inbyggda säkerhetsåtgärder och hur den enskilde begränsar olyckans konsekvens vid uppkomst.

Förbereda räddningsinsats

Syftet i detta arbete är att i förväg förbereda och planera för effektiva räddningsinsatser vid en olycka. I detta skede av processen arbetar räddningstjänsten med att utveckla kunskap, resurser, ledning, informationssystem, färdigheter och samverkan kring befarade olycksscenarier.

Genomförande av räddningsinsats

När den enskildes förmåga att hantera en olycka inte räcker till, ska den enskilde få hjälp av räddningstjänsten. Räddningsinsatserna genomförs för att begränsa skadorna på människa, egendom och miljö. Vid en olycka har den enskilde ett ansvar likaväl som den kommunala räddningstjänsten.

Efter räddningsinsats

Efter en olycka ska stöd ges till den enskilda i form av information samt eventuellt behov av bevakning, restvärdeskydd, sanering och återställning. Varje räddningsinsats ska följas upp och utvärderas i skäligen omfattning. Räddningstjänsten ska ta till vara erfarenheter från olycksundersökningar för att utveckla både det förebyggande och operativa arbetet.

De två delarna, förhindra och vidta skadebegränsande åtgärder, kallas förebyggande åtgärder och resterande delar räddningstjänstverksamhet.

8.1.1 Tillgång till egna resurser

Följande styrka skall regelbundet kunna rycka ut inom 5 minuter:
1 Befäl + 6 RiB (RiB = Räddningspersonal i beredskap)

Styrkorna är organiserade i fyra grupper med beredskap veckovis med rullande schema. Utöver ovanstående resurs finns en insatsledare i beredskap som svarar på larm inom 90 sekunder. Denna befälsnivå delas med Bengtsfors kommun.

8.1.2 Tillgång till resurser i samverkan med andra kommuner

Åmål är en del av samarbetet inom RRB (Räddningsregion bergslagen). Det innebär att räddningsregionens samlade resurser finns tillgängliga för insatser i Åmål såväl som resurser från Åmål är tillgängliga för insatser i övriga räddningsregionen. Bland de specialresurser som finns att tillgå genom räddningsregionen kan nämnas ytterligare ledningsresurser, tungräddning (för trafik), utökad förmåga att hantera olyckor med farliga ämnen med mera.

8.1.3 Alarmering av räddningstjänsten

Räddningstjänsten i Åmåls kommun är en del av Räddningsregion Bergslagen som genom den gemensamma ledningscentralen styr alarmering av räddningsresurser. Räddningsregion Bergslagen har i sin tur avtal med SOS Alarm AB. När 112-samtal inkommer larmar räddningsåtgörare hos SOS de räddningsresurser som är beslutade av räddningschef i en larmplan. Utlarmning sker via två av varandra oberoende larmvägar (IP och RAKEL). Räddningssyrkan i Åmål larmas via trådlös

personsökarutrustning. Räddningstjänsten ansvarar för drift och underhåll av in- och utgående alarmeringsutrustning.

Vid avbrott eller störningar i telenätet skall allmänheten ges möjlighet att larma kommunens räddningstjänst genom att bege sig till räddningsstationen, samt om ytterligare platser utses och bemannas. Information om eventuellt ytterligare platser meddelas vid behov via ”Viktigt Meddelande till Allmänheten”.

8.1.4 Brandvattenförsörjning

För vattenförsörjning vid räddningsinsatser skall räddningstjänsten ha eget tankfordon med en kapacitet av cirka 10 kbm vatten samt brandposter, branddammar och vattenreservoarer som exempelvis förberedda platser vid sjöar och vattendrag.

Teknik- och fritidsförvaltningen svarar för att räddningstjänsten har aktuella kartor som tydligt anger brandposternas läge.

8.1.5 Responstid

Responstid: Tid från att larmet inkommer till SOS till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av kommunen, inklusive larmhanteringen.

Tiden har en stor påverkan på vilken effekt som kan åstadkommas vid en räddningsinsats och hur stora konsekvenserna blir. Enskilda har enligt 2 kap. 1§ LSO en skyldighet att varna och tillkalla hjälp. Tidpunkten för ”att larmet inkommer” är tidpunkten för när den hjälpsökande påbörjar tillkallandet av hjälp. I normalfallet utgörs det av när ett 112-samtal inkommer till SOS Alarm AB. I undantagsfall kan det vara ett samtal direkt till räddningsresurs eller att någon söker hjälp på en räddningsstation. Sluttidpunkten är när första räddningsresurs är framme på plats hos den hjälpsökande och kan påbörja åtgärder. Det anges inte vilka (eller hur många) personella eller materiella resurser som behöver vara framme på plats.

Responstiden för räddningstjänsten i Åmåls kommun var 2021 i snitt 12,5 minuter.

I våra grannkommuner:
Säffle 10,1 minuter
Bengtsfors 19,8 minuter
Mellerud 11,2 minuter

8.1.6 Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsande åtgärder

Det är av stor vikt att räddningsinsats inleds inom godtagbar tid. I en del fall är det inte kommunens egna räddningsresurser som befinner sig närmast olycksplatsen utan enskilda och andra aktörer. För att sträva efter en utveckling där hela samhällets resurser tillvaratas i högre grad kan kommunen överlåta åt någon annan, som inte är kommunalt anställd, att genomföra vissa inledande, begränsande åtgärder vid räddningsinsats. Detta görs till förmån för snabbare hjälp till den drabbade och för att ha en positiv effekt på skadeutfallet. Denna möjlighet bedöms ha särskilt god effekt i glesbygd där tiden innan en räddningsinsats kan påbörjas ofta är längre på grund av stora avstånd till räddningsresurs.

Möjligheten att överlåta åtgärder till annan aktör är på intet sätt avsett att ersätta kommunens ansvar att utföra räddningsinsats. Den kommunala räddningstjänsten ansvarar ändå för räddningsinsatsen och åtgärderna skall vara ett komplement till de ordinarie räddningsenheternas uppgifter. Uppgifterna skall vara av enklare art.

För närvarande finns ingen formaliserad och avtalsreglerad resurs för detta inom Åmåls kommun men frågan bevakas.

8.1.7 Samverkan med andra aktörer

Åmåls kommun är som sagt en del av RRB (Räddningsregion Bergslagen) där de samlade resurserna kan hanteras gemensamt via vår ledningscentral. Sågas kan att våra grannar Säffle och Bengtsfors ingår i RRB.

Åmåls kommun har i olika omfattning samverkan med flera aktörer såsom, länsstyrelsen Västra Götaland, Trafikverket, Sjöräddningssällskapet, Sjöfartsverket, Kustbevakningen, Ambulansen, Polisen och Försvarsmakten. I övrigt har kommunen en etablerad och nära samverkan med Frivilliga resursgruppen som kan bistå med exempelvis logistik vid räddningsinsatser. Detta övas kontinuerligt. Samverkansövningar genomförs kontinuerligt gällande vattenrelaterade olyckor på Vänern, detta för att samordna de statliga och kommunala resurserna vid en eventuell insats.

Utsläpp av farliga ämnen i Vänern är statlig räddningstjänst. När dessa utsläpp når stränder i kommunen skall räddningstjänsten ha en förmåga att inleda en skadebegränsande insats samt initiera samverkan utifrån behov.

8.1.8 Varning och information till allmänheten

Kommunens invånare skall kunna varnas och alarmeras vid allvarliga olyckshändelser. Detta gäller även vid olyckor som inträffat utanför kommunen, men som kan komma att påverka kommunens invånare.

Vid behov av snabb information skall kommunens invånare varnas efter räddningsledarens beslut via Sveriges Radio i riks- och lokalradio direkt åtföljt av aktuell information, råd och anvisningar.

Inom Åmåls tätort skall signalen ”Viktigt meddelande till allmänheten” (VMA) kunna ges via tyfoner. Signalen skall kunna aktiveras via SOS Alarm AB och på räddningsstationen i Åmål efter begäran från räddningsledaren. Signalen skall kunna aktiveras 3 minuter från att order ges.

Signalen ”Viktigt meddelande” består av upprepade sju sekunder långa ljudstötter med 14 sekunders paus, under tre minuter. När signalen hörs skall allmänheten bege sig inomhus, stänga fönster, dörrar och ventiler samt lyssna på riks- eller lokalradio.

Vid olyckor och samhällsstörningar där allmänheten kan förväntas söka information i stor omfattning har räddningstjänsten möjlighet att nå ut med information via 113 13, Sveriges nationella nummer för information vid allvarliga olyckor och kriser. Detta är ett telefonnummer som hanteras av SOS Alarm AB.

8.2 Beskrivning av förmåga per olyckstyp

8.2.1 Brand i byggnad

Effekt som skall uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser / förmåga
-Ingen ska dö -Färre ska skadas -Mindre ska förstöras (egendom och miljö)	-Livräddning -Utrymning -Invändig släckinsats -Utvändig släckinsats -Begränsa brandspridning -Rädda egendom -Akut omhändertagande (psykiskt och fysiskt) -Vattenförsörjning -Ledning och samordning	-Skyddsnivå rökdykning -Höjdfordon/bärbar stegutrustning -Fordon med släckutrustning -Släckutrustning -Tankfordon -Motorsprutor -UAS -Insatsplaner -Verksamhetskännedom

	<ul style="list-style-type: none"> -Samverkan med olycksdrabbad -Säkra arbetsmiljön -Hantera släckvatten -Restvärdesräddning -Skydda samhällsviktiga funktioner och verksamheter 	
--	---	--

8.2.2 Brand utomhus

Effekt som skall uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser / förmåga
<ul style="list-style-type: none"> -Ingen ska dö -Färre ska skadas -Mindre ska förstöras (egendom och miljö) 	<ul style="list-style-type: none"> -Brandsläckning -Begränsa brandspridning -Rädda egendom -Vattenförsörjning -Utrymning -Eftersläckning -Ledning och samordning -Samverkan med andra aktörer -Skapa lägesbild -Logistik -Skydda samhällsviktiga funktioner och verksamheter 	<ul style="list-style-type: none"> -Fordon med släckutrustning -Tankfordon -Terrängfordon -Motorsprutor -UAS -Lokalkännedom -Kommunikationsutrustning -Förstärkningsresurser – via MSB -Brandflyg – via Länsstyrelsen -Samordning av frivilliga -Flygande resurser – via MSB

8.2.3 Trafikolycka

Effekt som skall uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser / förmåga
<ul style="list-style-type: none"> -Ingen ska dö -Färre ska skadas -Mindre ska förstöras (egendom och miljö) 	<ul style="list-style-type: none"> -Avspärning -Säkra olycksplatsen mot påkörning -Säkra mot brand -Losstagnation -Hantera utsläpp -Ledning och samordning -Samverkan med andra aktörer -Minska samhällspåverkan 	<ul style="list-style-type: none"> -Buffert/barriärfordon -Varningsutrustning -Losstagnationsutrustning -Utrustning för tungräddning via RRB -Grundläggande kunskap om farligt gods

8.2.4 Olycka med farliga ämnen

Effekt som skall uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser / förmåga
<ul style="list-style-type: none"> -Ingen ska dö -Färre ska skadas -Mindre ska förstöras (egendom och miljö) 	<ul style="list-style-type: none"> -Riskidentifiering och bedömning -Livräddning -Akut omhändertagande (psykiskt och fysiskt) -Utrymma eller inrymma -Avspärra och varna -Zonindelning -Säkra arbetsmiljön -Hantera utsläpp 	<ul style="list-style-type: none"> -Kemutrustning -Saneringsutrustning -Tankfordon -Kemdykningsförmåga – via RRB -Grundläggande kunskap om farliga ämnen (CBRNE) -Grundläggande utrustning för indikeringsutrustning för

	<ul style="list-style-type: none"> -Ledning och samordning -Samverkan med andra aktörer -Skydda samhällsviktiga funktioner 	<ul style="list-style-type: none"> -Varningsutrustning (Avspärningsband, VMA) -Kvalificerad kemresurs – via RRB -Avancerad indikering – via MSB -UAS
--	---	--

8.2.5 Naturolycka

Effekt som skall uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser / förmåga
<ul style="list-style-type: none"> -Ingen ska dö -Färre ska skadas -Mindre ska förstöras (egendom och miljö) -Samhällsviktig verksamhet skall kunna upprätthållas 	<ul style="list-style-type: none"> -Livräddning -Förhindra följdolyckor -Säkra arbetsmiljön -Avspärra -Akut omhändertagande (psykiskt och fysiskt) -Utrymma -Skapa lägesbild -Logistik -Ledning och samordning -Samverkan med andra aktörer -Skydda samhällsviktiga funktioner och verksamheter 	<ul style="list-style-type: none"> -Losstagningsutrustning vid ras -Pumpar -Invallningsutrustning -Terrängfordon -Motorsprutor -Samordning av frivilliga -Tung räddning – via MSB -UAS

8.2.6 Drunkning

Effekt som skall uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser / förmåga
<ul style="list-style-type: none"> -Ingen ska dö -Färre ska skadas 	<ul style="list-style-type: none"> -Livräddning -Transport på vatten -Akut omhändertagande (psykiskt och fysiskt) -Skapa lägesbild -Ledning och samordning -Samverkan med andra aktörer 	<ul style="list-style-type: none"> -Ytlivräddningsresurs -Hansabräda -Båt -UAS -Flygande resurser – via JRCC

8.3 Räddningstjänstens förmåga (under normala omständigheter)

Nedan redovisas vad en räddningsstyrka i beredskap ska klara av respektive i samverkan med annan räddningstjänst/organisation.

Typ av händelse	Egen förmåga	Samverkan med annan räddningstjänst eller organisation
<i>Släckinsatser</i>		
Utvändig släckning av byggnad.	X	
Utvändig livräddning från byggnad (max 4 våningar).	X	
Samtidig utvändig släckning och rökdykning i normal riskmiljö, t ex. bostäder.	X	
Rökdykning i hög riskmiljö, t ex. större byggnader.		X
Samtidig utvändig släckning och rökdykning i hög riskmiljö.		X
Begränsning och släckning av mindre bränder i skog och mark.	X	
Begränsning och släckning av större bränder i skog och mark.		X
Bränder i brännbara vätskor, mindre omfattning.	X	
Bränder i brännbara vätskor, större omfattning.		X
<i>Räddning</i>		
Omhändertagande/losstagnning av skadade vid trafikolyckor (max två fordon).	X	
Omhändertagande/losstagnning av skadade vid trafikolyckor (mer än två fordon, buss eller tåg).		X
Första omhändertagande av skadade människor.	X	
Akuta sjukvårdslarm (IVPA).	X	
Livräddning/undsättning på kommunalt vatten och i svårtillgänglig terräng.	X	
Djurlivräddning.	X	
<i>Kemikalier</i>		
Akut livräddande insats vid olycka med farligt gods.	X	
Kemdykningsinsats av mindre omfattning, en grupp.	X	
Kemdykningsinsats av större omfattning.		X
<i>Övrigt</i>		
Länspumpning av enstaka fastigheter	X	
IVPA	X	
Dubbellarm	X	X
Vattentransport	X	
Oljeskadebekämpning på vatten	X	X

8.4 Ledning av räddningstjänst

Ledning av insatser är en viktig del av förmågan att genomföra effektiva räddningsinsatser. Räddningstjänsten Åmål är en del av Räddningsregion Bergslagen. Räddningsregionen är ett samarbete med gemensam övergripande ledning och där de samlade resurserna disponeras gemensamt.

Styrkeledare finns ständigt i beredskap (deltid) och befinner sig normalt i Åmåls tätort.

Insatsledare befinner sig normalt inom Åmåls eller Bengtsfors kommun.

Regional insatsledare finns i Värmland och täcker upp Åmåls kommun.

Övergripande ledning utövas gemensamt genom Vaktstående räddningschef, Vaktstående befäl och Larm- och ledningsbefäl. Personal i den övergripande ledningen är samlokaliserade med SOS Alarm AB i Räddningsregionens ledningscentral i Örebro. Inom de kommande åren kommer ledningscentralen flyttas till den samhällsgemensamma ledningscentralen, SLC, i Örebro vilket även innebär samlokalisering med Polisen bl.a.

Den övergripande ledningen i Räddningsregion Bergslagen bistår räddningschefen i omvärldsbevakning och att initiera beredskapsanpassningar utifrån förändringar i riskbilden.

8.5 Samtida och omfattande räddningsinsatser

Inom Åmåls kommun är det ovanligt men det förekommer att larm inträffar samtidigt. Oftast inträffar dessa vid en större långvarig händelse. Åmåls kommun har en styrka stationerad i Åmåls tätort. Närmaste lediga station skall larmas om ordinarie styrka är upptagen, i de flesta fall är det Säfte som larmas. Även Bengtsfors och Mellerud kan larmas beroende på var i geografin olyckan sker.

8.6 Räddningstjänst under höjd beredskap

Under höjd beredskap ska kommunens organisation för räddningstjänst även ansvara för de uppgifter som tillkommer enligt 8 kap. i LSO.

I 8 kap. 2§ föreskrivs att räddningstjänsten vid höjd beredskap, utöver ordinarie uppgifter, ska ansvara för:

1. Upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden.
2. Indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel.

De ingångsvärden som är nödvändiga för att mer detaljerat beskriva förmågan att utföra uppgifterna är under utveckling. Kommunen avvaktar mer detaljerade vägledningar vad gäller möjligheter att kunna utföra de uppgifter som anges i 8 kap. 2§ och har kontinuerlig dialog med andra aktörer.

Resurser och möjligheter för att kunna utföra indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel finns i den fredstida organisationen inom Räddningsregion Bergslagen.

Räddningstjänstens organisation, arbetssätt och metoder vid höjd beredskap bör så långt som möjligt bygga på motsvarande sätt att arbeta i fredstid.

9. Uppföljning, utvärdering och lärande

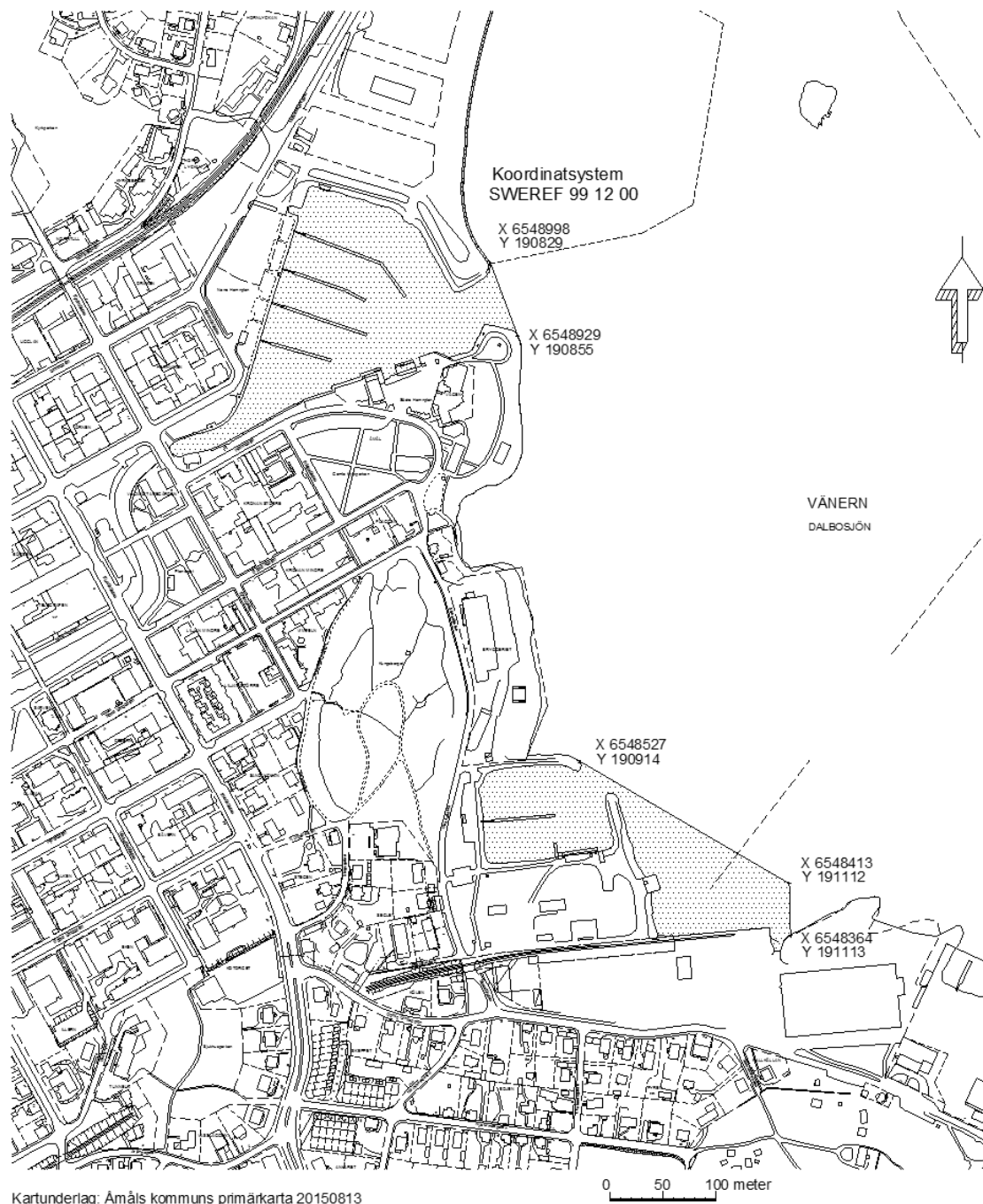
De uppsatta målen för verksamheten följs upp fortlöpande inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning och internkontroll. I samband med att målen följs upp genereras avvikelser i tydliga åtgärder inom ramen för den årliga verksamhetsplaneringen.

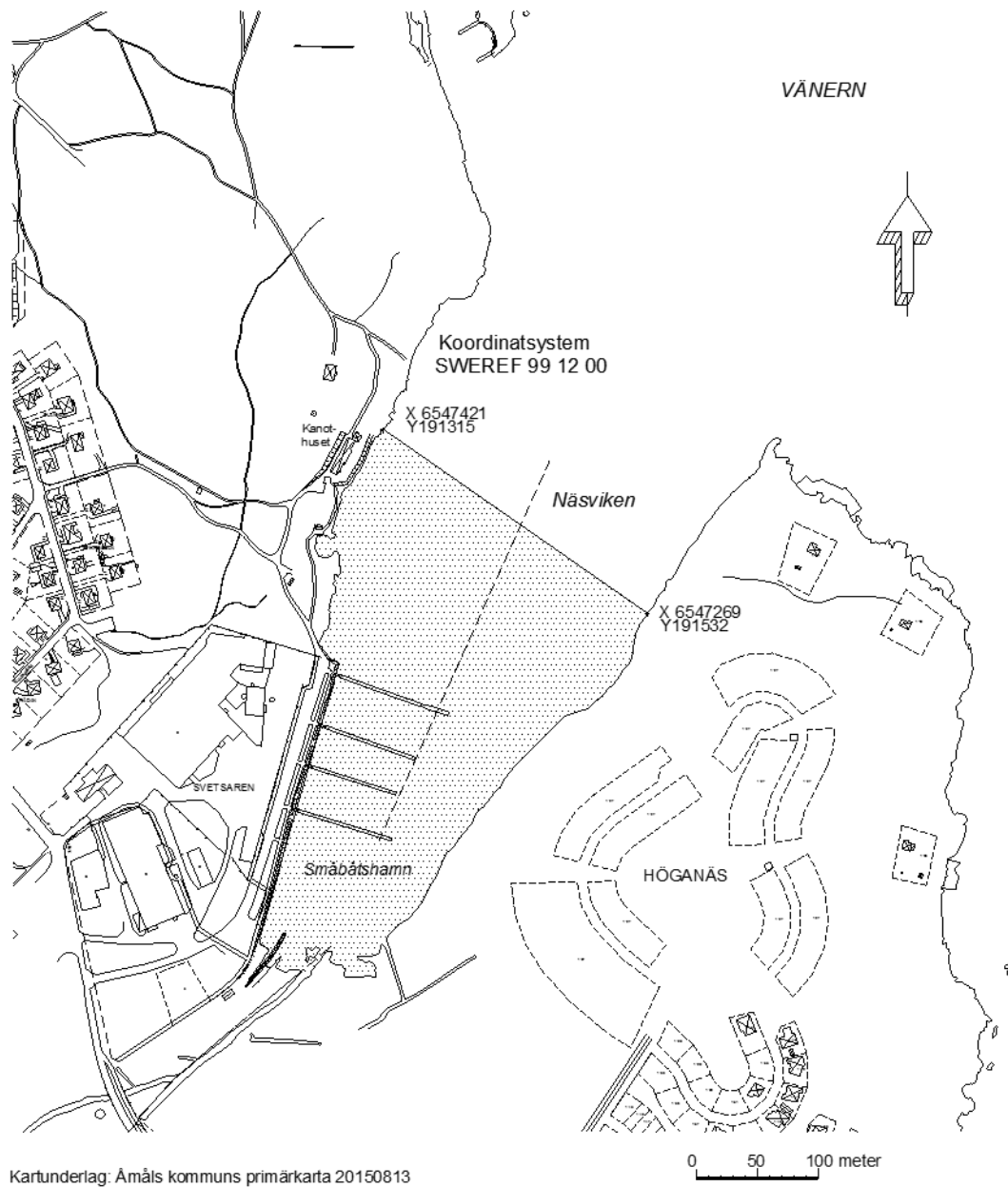
Resultat av årlig verksamhet och måluppfyllelse följs upp i samband med bokslut. Resultatet och måluppfyllelse dokumenteras löpande.

En del av verksamhetsuppföljningen som är särskilt utpekad i LSO är olycksundersökningar. Syftet med kravet är att i skäligen omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts. Dessa genomförs enligt särskild rutin.

Bilaga A Kommunalt vatten, Vänern

Staten svarar för räddningstjänst i Vänern, dock svarar Åmåls kommun för räddningstjänst i markerade hamnområden, se nedan. Koordinatsystem SWEREF 99 12 00

Näsvikens hamn

Bilaga B Dokumentförteckning

Avtal:

Samarbetsavtal Räddningsregion Bergslagen
Avtal mellan Åmål och Bengtsfors kommuner om gemensam Räddningschef

Andra styrande dokument:

Grundsyn ledning Räddningsregion Bergslagen
Tillsynsplan räddningstjänsten Åmål
Beskrivning av ledningssystemet för Räddningsregion Bergslagen (RRB)

Avtalen finns tillgängliga via kommunens reception.